

## PROTOKÓŁ

### KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu 26 marca 2013 r.  
w Ośrodku Pomocy Społecznej w Otyniu  
ul. Chrobrego 18, 67-106 Otyń

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. 2013, poz. 182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U.Nr 61, poz.543 ze zm.);

#### Zespół kontrolny w składzie:

1. **Teresa Ozimek** – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 89-1/2013 z dnia 13 marca 2013 r. - *przewodnicząca zespołu kontrolnego*;

[Dowód: akta kontroli str. 1]

2. **Krystyna Chabowska** – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 89-2/2013 z dnia 26 lutego 2013 r. - *członek zespołu kontrolnego*;

[Dowód: akta kontroli str. 2]

przeprowadził w dniu 26 marca 2013 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Otyniu kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer organizacji i funkcjonowania jednostki wiążących się z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z Programem kontroli zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej LUW.

[Dowód: akta kontroli str. 3-9]

Przed przystąpieniem do kontroli zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 10-11]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Otyniu.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz wszystkie akta osobowe kierownika ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: **rok 2012 do dnia kontroli.**

**Ocenie poddano następujące zagadnienia:**

1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
3. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
4. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Pomoc osobom starszym, przewlekłe chorym, niepełnosprawnym.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 12 marca 2013 r. znak PS-I.431.4.3.2013.TOzi.

*[Dowód: akta kontroli str. 12]*

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielał Pan Paweł Stańczyk – pełniący obowiązki kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Otyniu.

Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Otyniu czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00. Interesanci przyjmowani są w godzinach pracy Ośrodka.

Ośrodek prowadzi ewidencję wyjść w środowisko – w miesiącu lutym 2013 r. odnotowano 19 wyjść w środowisko do rodzin na każdego pracownika socjalnego. Ośrodek prowadzi rejestr pism wpływających. Decyzje administracyjne doręczane są listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, za pośrednictwem gońca zatrudnionego w Urzędzie Gminy lub za pośrednictwem Poczty Polskiej. Istnieje także możliwość osobistego odbioru decyzji w siedzibie Ośrodka. Świadczenia z pomocy społecznej wypłacane są w kasie Urzędu Gminy w Otyniu, przekazywane na rachunek bankowy wskazany przez świadczeniobiorcę oraz poprzez pocztę w formie przekazu pocztowego.

Pracownicy Ośrodka mają możliwość korzystania z porad prawnych (w tym z zakresu prawa rodzinnego). Do dyspozycji pracowników Ośrodka jest trzech radców prawnych zatrudnionych w Urzędzie Gminy w Otyniu pełniących dyżury w poniedziałki, czwartki i piątki.

Ośrodek dysponuje 3 pomieszczeniami na parterze budynku należącymi do Gminnego Ośrodka Kultury. Budynek wyposażony jest w windę (w dniu kontroli – niesprawną). Pracownicy socjalni zajmują pomieszczenie wspólnie z dwoma innymi pracownikami: pracownikiem ds. świadczeń rodzinnych oraz pracownikiem ds. funduszu alimentacyjnego. Kierownik oraz główny księgowy zajmują oddzielne pomieszczenia. Warunki lokalowe

pracowników socjalnych w Ośrodku są bardzo trudne. Utrudnione jest swobodne przedstawienie problemów i prowadzenie indywidualnych rozmów z klientami.

[Dowód: akta kontroli str. 13-15]

# **1. Kwalifikacje oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.**

Stan zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku **jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników**”.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Otyniu zadania z zakresu pomocy społecznej realizowało 3 pracowników, w tym p.o. Kierownik jednostki oraz 2 pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych. Zgodnie ze sprawozdaniem MPiPS-03 za 2012r. w Ośrodku zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych, z tym że 1 pracownik przebywał od 22.08.2012 na zwolnieniu lekarskim, obecnie na urlopie macierzyńskim. Zgodnie z objaśnieniami do sprawozdania MPiPS-03 do zatrudnienia wlicza się pracowników przebywających na urlopie macierzyńskim. Natomiast liczba osób zatrudnionych nie obejmuje pracowników przebywających na urlopiach wychowawczych, opiekuńczych i bezpłatnych.

Ponadto na dzień kontroli w Ośrodku zatrudnieni byli: 2 opiekunowie domowi - jedna osoba na umowę o pracę (1 etat), druga na umowę-zlecenie, księgowa (0,5 etatu), inspektor ds. świadczeń rodzinnych, i referent ds. świadczeń alimentacyjnych.

Pełniący obowiązki Kierownika jednostki w okresie od 25 sierpnia 2008 r. do 31 lipca 2009 r. pracował w Ośrodku na stanowisku pracownika socjalnego. Następnie miał przerwę w pracy w Ośrodku - pracował w innych instytucjach. Ponownie podjął pracę w Ośrodku dnia 03.09.2012 r., a funkcję pełniącego obowiązki Kierownika pełni od 17.09.2012r. Poddając ocenie posiadane kwalifikacje pracowników z wymogami ustawowymi – zespół kontrolny przeanalizował akta osobowe p.o. Kierownika jednostki oraz pracowników socjalnych realizujących pracę socjalną w rejonach opiekuńczych. Zgodnie z wymogiem art. 122 ustawy o pomocy społecznej „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kierownik jednostki na dzień kontroli nie spełniał warunków w zakresie stażu pracy (1,5 roku) oraz wymaganej specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Stwierdzono, iż pracownicy realizujący pracę socjalną w środowisku spełniają wymagania do wykonywania zawodu i pobierania za tę pracę dodatku określonego w art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2013, poz. 182 z późn. zm.) w wysokości 250 zł.

Ośrodek *nie spełnia* wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych, określonego w art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia

pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku **jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców**” nie mniej jednak niż 3 pracowników”.

Gmina Otyń liczy 6.741 mieszkańców (dane z ewidencji ludności w gminie Otyń, stan na dzień 31 grudnia 2012 r.), na 1 pracownika socjalnego przypada 2.247 mieszkańców.

Pełniący obowiązki Kierownika jednostki w 2012 r. oraz w 2013 r. do dnia kontroli nie uczestniczył w żadnym szkoleniu merytorycznym. Pracownicy socjalni w 2012 r. uczestniczyli w szkoleniach (każdy pracownik w 1 szkoleniu) organizowanych z zakresu pomocy społecznej. Tematyka szkoleń to: diagnoza sytuacji dziecka jako ofiary przemocy w rodzinie, zadanie i kompetencje zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

*[Dowód: akta kontroli str.16-64]*

Zadanie realizowane z **istotnymi uchybieniami** pod względem niedostosowania zatrudnienia pracowników socjalnych do wymogów z art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, oraz kwalifikacji kierującego jednostką i udziału w szkoleniach merytorycznych.

## **2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.**

Zgodnie z art. 17, ust. 1, pkt 3 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.poz. 182, z 2013r. z późn.zm) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Z danych statystycznych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej w Gminie Otyń wynika, że w roku 2012 ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezdomności skorzystały 4 osoby.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie gminy Otyń nie ma żadnej placówki zapewniającej pomoc dla osób bezdomnych, a osoby wymagające wsparcia kierowane są do placówki w Mieście Nowa Sól. Wykazane w sprawozdaniu osoby (4) objęte są pomocą przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli.

Ośrodek w Otyniu błędnie zatem wykazuje osoby te w sprawozdaniu MPiPS-03 Dział 4 „Powody przyznania pomocy”. Dane w SAC generowane są z SI POMOST tj. z przeprowadzonych wywiadów środowiskowych i wydanych decyzji, w tym przypadku przez MOPS Nowa Sól. W obecnym stanie rzeczy - dane w MPiPS-03 wykazane są podwójnie: przez MOPS Nowa Sól i GOPS Otyń. Zgodnie z objaśnieniami zawartymi w Statystycznej Aplikacji Centralnej (SAC) „w przypadku świadczeń refundowanych sprawozdawczość prowadzi jedynie ta Gmina, która wydaje i realizuje decyzje. Wielkości w sprawozdaniu nie są korygowane ani o refundacje, ani o zwroty w wyniku nienależnie pobranych świadczeń”.

Skontrolowano dokumentację 3 osób bezdomnych i ustalono, że osoby bezdomne z terenu Gminy Otyń (miejsce ostatniego zameldowania) przebywają na terenie Miasta Nowa Sól:

jedna osoba przebywa w Schronisku im. Świętego Brata Alberta w Nowej Soli, druga osoba zamieszkuje u znajomej, trzecia osoba przebywa na działkach przy ul. Wodnej Nr 174. Osoby korzystają z zasiłków celowych z przeznaczeniem na dożywianie, opał i leki. Dwie osoby przyznany mają zasiłek stały. Decyzje na świadczenia wydaje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Soli, a Ośrodek Pomocy Społecznej w Otyniu dokonuje refundacji tych kwot. Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Otyniu na dzień kontroli nie posiadają wiedzy na temat warunków bytowych osób bezdomnych i występujących zagrożeń w okresie zimy, szczególnie osoby niepełnosprawnej pobierającej zasiłek stały i przebywającej w altanie na działce. W dniu 08 kwietnia 2013r. (na interwencję zespołu kontrolnego) pracownik socjalny MOPS Nowa Sól poinformował OPS Otyń (skan przesłany do WPS w dniu 16.04.2013r. mailem) o sytuacji bytowej osoby bezdomnej. Z informacji wynika, że altana jest własnością znajomego klientki i jest zaadaptowana na lokal mieszkalny. Lokal składa się z 1 pomieszczenia i jest ogrzewane piecykiem, wyposażony jest w łóżko, stół, szafki. Klientka objęta pomocą finansową w formie zasiłków celowych (na opał i na dożywianie). Do 31.03.2013r. przyznany miała zasiłek stały i składkę zdrowotną. Brak informacji o dalszych planach pomocy w zakresie niepełnosprawności.

Ponadto ustalono, że w Gminie Otyń nie został zawarty żaden indywidualny program wychodzenia z bezdomności. Ośrodek nie posiada również wiedzy, czy osoby te objęte są indywidualnym programem w Mieście Nowa Sól.

*[Dowód: akta kontroli str.65-67;115]*

Zadanie realizowane **z istotnymi uchybieniami** pod względem monitorowania sytuacji bytowej osób bezdomnych przebywających na terenie innej gminy, za które Ośrodek refunduje koszty świadczeń oraz pod względem sporządzania sprawozdawczości z udzielonych świadczeń osobom bezdomnym. Nie są realizowane programy Wychodzenia z Bezdomności.

### **3. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.**

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.poz. 182, z 2013r. z późn.zm)- praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

Z danych statystycznych za 2012 rok wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Otyniu w roku 2012 pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, **praca socjalna**) objął ogółem 768 osób z 278 rodzin, z czego pracę socjalną prowadzono z 276 rodzinami ( 692 osoby w tych rodzinach), co stanowi 90 % - owy odsetek do ogólnej liczby osób objętych pomocą społeczną (dane ze sprawozdania MPiPS-03 za okres styczeń – grudzień 2012r.).

Wskaźnik ten jest wyższy niż średnia w województwie - 70%.

Wątpliwości budzi jednak liczba wykazana w MPiPS-03, Dział 3, w. 6 „Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem”: jest 276 rodzin (692 osoby w rodzinach). Różnica do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą wynosi: w liczbie rodzin - 2, w liczbie osób w rodzinach - 76. Na 1 rodzinę przypada - wg tego zapisu- 38 osób? Sprawozdanie w tym zakresie ocenia się jako nierzetelnie sporządzone.

Ponadto ustalono, że Ośrodek nie udziela pomocy osobom/rodzinom posiadającym dochody przekraczające kryterium ustawowe w postaci „wyłącznie w postaci pracy socjalnej” (MPiPS-03 Dz.3.w.7 ).

Ośrodek prowadzi rejestr wniosków. Na koniec grudnia 2012r. wpłynęło 878 wniosków o pomoc społeczną, natomiast na dzień kontroli - 227.

W roku 2012 w Gminie Otyń realizowany był projekt systemowy w ramach PO KL „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Otyniu”. W kontrolowanym okresie **zawarto 19 kontraktów socjalnych z 19 osobami** zagrożonymi wykluczeniem społecznym, co stanowi 2,7% - owy odsetek w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną.

Wskaźnik ten jest niższy niż średnia w województwie - 7%.

Do projektu zakwalifikowano 19 kobiet, w tym: 2 osoby niepełnosprawne, 1 osobę pracującą (prace społecznie-użyteczne), 16 osób bezrobotnych. Głównym celem kontraktów socjalnych było „wyjście osób z kręgu wykluczonych społecznie”, celami szczegółowymi: wzmocnienie poczucia własnej wartości, poprawa zwiększenia aktywności społecznej, zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy”. Uczestnicy projektu mieli możliwość udziału w wybranych warsztatach, jeden: „Tanie gotowanie i dekorowanie potraw”, drugi: „Warsztaty z zakresu pielęgnacji dłoni i zakładania tipsów”. Z informacji uzyskanej od p.o.kierownika wynika, że 17 osób wywiązało się z założeń kontraktów socjalnych, dwie osoby przerwały uczestnictwo w projekcie w związku z podjęciem pracy zawodowej. Po ukończeniu warsztatów trzy uczestniczki wykorzystując zdobyte umiejętności podjęły prace dorywcze.

Poddając ocenie zawarte kontrakty socjalne ustalono, że formularze kontraktów socjalnych w Części II A - „ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym” sporządzone są zbyt ogólnie. Pracownik socjalny w pozycji tej stwierdził fakt uczestnictwa i ukończenia /bądź nie projektu, nie ocenił jednak poziomu zdobytej wiedzy i umiejętności oraz nie wskazał, w jakim stopniu cel główny kontraktu - dzięki tej wiedzy - został osiągnięty. (Np.: ”osoba została zatrudniona w ramach prac społecznie użytecznych, do zadań której należy....”). Zatem brak jest informacji, czy osoba po zrealizowaniu kontraktu i ukończeniu projektu „wyszła” z kręgu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, czy nadal w nim pozostaje.

Kontroli poddano dokumentację 5 świadczeniobiorców zasiłku okresowego, z czego w celu dokonania oceny efektywności prowadzonej pracy socjalnej - dogłębnej analizie poddano 1 dokumentację rodziny niepełnej, matki ( ur.1969r.) samotnie wychowującej syna w wieku 7 lat.

Na podstawie dokumentacji stwierdzono, że warunki bytowe rodziny dobre (dom 5-pokoi, zadbane). Rodzina objęta pomocą społeczną z powodu bezrobocia od 14.01.2008 r. do dnia 21.01.2013r. Klientka w tym okresie złożyła 23 wnioski o przyznanie pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego wydano decyzje przyznające świadczenia: zasiłki okresowe - ca' na 3-4 m-ce, dożywianie dziecka w szkole, zasiłek celowy- na 1 m-c. Ustalono, że Ośrodek zakwalifikował klientkę do uczestnictwa w projekcie pn: „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez GOPS Otyń” i w dniu 14.04.2012r. został zawarty kontrakt socjalny. Niezależnie od uczestnictwa w projekcie, Pani wykonywała prace społecznie użyteczne w okresie od 01 kwietnia 2012r. do 30 listopada 2012r. Zakres obejmował prace porządkowe w miejscu zamieszkania tj. utrzymanie czystości na przystankach autobusowych i placach, zamykanie chodników, podcinanie krzewów). *Potwierdzenie odbytego szkolenia w dziedzinie BHP oraz pismo kierownika potwierdzające wykonywanie prac w załączeniu.* W dniu 21.01.2013r. pracownik socjalny w ramach pracy socjalnej zaproponował klientce następne prace społecznie użyteczne oraz przyznał pomoc społeczną w formie zasiłku okresowego na okres od 01 stycznia 2013r. do 31 marca 2013r.

Ustalono, że w badanym przypadku, w formularzach wywiadów środowiskowych pracownik socjalny w. pozycji: „Dział IV Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny, pkt 4. Praca socjalna” tylko w jednym przypadku odnotował: „uczestnictwo klientki w projekcie” (wywiad z 18.10.2012r.), w dwóch przypadkach - „podjęcie prac społecznie użytecznych” (wywiad z 10.08.2009r., 14.04.2011r.), jednak w dokumentacji brak potwierdzenia wykonywania tych prac. W pozostałych wywiadach: „stosownie do potrzeb” lub „według potrzeb”.

Z tak sformułowanej treści trudno ocenić efektywność prowadzonej pracy socjalnej z rodziną oraz uzyskać wiedzę na temat występujących problemów i kierunków dalszych działań na rzecz zmiany sytuacji życiowej.

[Dowód: akta kontroli str. 68-119]

Zadanie realizowane **z uchybieniami** pod względem liczby zawieranych i zrealizowanych kontraktów socjalnych oraz pod względem prawidłowego prowadzenia dokumentacji klientów. Wątpliwość budzi również sporządzanie sprawozdawczości ze świadczonej pracy socjalnej.

#### **4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z Zakładów Karnych, opuszczających Areszt Śledczy.**

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym

Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 za rok 2012 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w ramach świadczeń pomocy społecznej udzielono wsparcia dla 3 osób zwolnionych z Zakładów Karnych.

W ramach czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację 2 osób korzystających z pomocy Ośrodka i stwierdzono nieprawidłowości w prowadzonej dokumentacji. W jednym przypadku osoba skazana wnioskuje o pomoc dla swojej konkubiny zamieszkałej w gminie Otyń (wniosek z dn. 18.01.2013r.) - Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłku celowego w wys. 100 zł. W drugim przypadku osoba po opuszczeniu zakładu karnego wróciła do rodziny (mieszka z żoną i dorosłym synem), a po złożeniu wniosku w dniu 23.01.2012 r. otrzymała decyzję świadczenie (zasiłek celowy w wys. 100 zł). W wywiadach środowiskowych brak adnotacji o zakresie prowadzonej pracy socjalnej, a także nie rozważono możliwości zawarcia kontraktu socjalnego z klientem (w przypadku drugim).

Ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Otyniu udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne jedynie w formie pieniężnej. Nie realizuje zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej - brak jest dokumentacji potwierdzającej współpracę z zakładami karnymi.

*[Dowód: akta kontroli str.120]*

Zadanie realizowane **z uchybieniami** pod względem realizacji zapisów Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.

## **5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.**

W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy ani klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej, ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ustalono, że na koniec 2012 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosiła 327 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2012), natomiast średnia liczba leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowiła 4,91% (poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 6,36%).

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji ustalono, iż na terenie gminy Otyń osoby z zaburzeniami psychicznymi mieszkają z rodzinami, które zapewniają im opiekę i wsparcie. Ośrodek na bieżąco monitoruje sytuacje ww. osób, współpracując z lekarzami i pielęgniarzami środowiskowymi. Udzielane są wszelkie informacje m.in. o funkcjonujących na terenie powiatu jak i województwa placówkach wsparcia dla osób z zaburzeniami



psychicznymi. Z usług Środowiskowego Domu Samopomocy korzysta 1 osoba. Dojeżdża do odległej o 5 km Nowej Soli. (własny transport). W ramach czynności kontrolnych ustalono, że na koniec 2012 r. z pomocy w formie zasiłków stałych skorzystało 70 osób (sprawozdanie MPiPS-03 za 2012 r.). Na podstawie orzeczeń Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wypłacono zasiłki stałe 9 osobom, w tym z kodami 02-P – 7, 01-U - 2, co stanowiło 12,8% ogółu korzystających z zasiłku stałego.

Ustalono, że osoby z zaburzeniami psychicznymi będące klientami Ośrodka Pomocy Społecznej w Otyniu korzystają głównie z pomocy w formie świadczeń pieniężnych.

*[Dowód: akta kontroli str. 135]*

Zadanie realizowane jest **z istotnymi uchybieniami** pod względem realizacji form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

## **6. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.**

### ***Usługi opiekuńcze.***

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XXIII.87.2012 Rady Gminy w Otyniu z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany uchwały XIII/16/2008 dotyczącej określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Usługi realizowane są przez 2 osoby, opiekunkę zatrudnioną w ośrodku od 1993 roku na stanowisku: opiekunka domowa, na umowę o pracę (1 etat), oraz osobę na umowę-zlecenie (15 godz. tygodniowo). Opiekunka posiada wykształcenie zawodowe, ukończyła Kurs Sióstr Pogotowia PCK. Do umowy o pracę osoby realizujących usługi opiekuńcze dołączony jest zakres czynności, natomiast w przypadku osoby realizującej usługi w ramach umowy-zlecenia zakres świadczonych usług określonych jest w umowie.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2012 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych skorzystało 5 osób.

Skontrolowano dokumentację wszystkich 5 osób korzystających z usług opiekuńczych (100% korzystających ze wsparcia). Stwierdzono, iż w aktach znajdowała się pełna dokumentacja, zachowane były terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, aktualizacji wywiadu jak i wydanej decyzji.

Wszystkie osoby korzystające z usług opiekuńczych to osoby samotne – samodzielnie prowadzące gospodarstwo domowe posiadające własny dochód w postaci emerytury bądź renty.

Schorzenia osób korzystających z usług opiekuńczych to niepełnosprawność: schorzenie ruchowe (neurologiczne), przewlekła niewydolność oddechowa. Wszystkie osoby ponosiły odpłatność za usługi zgodnie z przyjętą tabelą odpłatności. Zakres usług gotowanie posiłku, sprzątanie, zakupy, rozpalamie w piecu. Wszystkie wnioski o przyznanie usług opiekuńczych zostały rozpatrzone pozytywnie.

W 2012 r. średnia liczba godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 1,06 godziny. W 2013 r. liczba godzin usług opiekuńczych w tygodniu w stosunku do jednej osoby wynosiła: 2 godz. x 5 dni w tygodniu (3 osoby); 3 godz. x 5 dni w tygodniu (1 osoba), 1 godz. x 5 dni w tygodniu (1 osoba). Średnia liczba godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 1,42 godziny. W obydwu badanych okresach liczba świadczonych usług jest wyższa od przyjętej średniej wojewódzkiej wynoszącej 0,87 h.

*[Dowód: akta kontroli str. 121-133]*

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

#### ***Kierowanie do domu pomocy społecznej.***

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17, ust.1, pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Ustalono, że na domy pomocy społecznej w 2012 r. zaplanowano 155.000 zł, natomiast wydatkowano kwotę 176.645 zł. W planie wydatków na 2013 r. na ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy zaplanowano 150.000 zł z możliwością jej zwiększenia w trakcie roku budżetowego.

Na terenie gminy Otyń nie ma domu pomocy społecznej. Na koniec 2012 r. Ośrodek ponosił odpłatność za 8 mieszkańców z terenu gminy za pobyt w domach pomocy społecznej. W trakcie roku wpłynął 1 wniosek (rejestr pism wpływających poz. 466), który został załatwiony pozytywnie. W 2013 r. również wpłynął 1 wniosek (rejestr pism wpływających poz. 9), który jest w trakcie realizacji. Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 7 osób. Wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie (100%).

Skontrolowano dokumentację 7 osób, ustalono, że wszystkie ponosiły odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu, gmina pokrywała różnicę pomiędzy średnim miesięcznym kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez osobę umieszczoną w placówce. Ośrodek przeprowadzał wywiady środowiskowe u osób zobowiązanych (art. 61 ust. 2) jednakże z uwagi na niskie dochody osoby nie wносиły opłaty. Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ponadto ustalono, iż dokumentacja świadczeniobiorców była kompletna, prowadzona prawidłowo. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru. Wpływające wnioski rozpatrywane były z zachowaniem terminów określonych w odrębnych przepisach.

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

### **WNIOSKI:**

**Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:**

1. Zapewnienia usług opiekuńczych oraz liczby godzin świadczonych usług 1 osobie.
2. Kierowania do domu pomocy społecznej.

**Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:**

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Kwalifikacji oraz udział w szkoleniach p.o. Kierownika jednostki.
3. Monitorowania sytuacji osób bezdomnych.
4. Świadczenia pracy socjalnej i zawierania kontraktów socjalnych.
5. Działań na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych.
6. Oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi p.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej.

### **Na tym kontrole zakończono.**

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej książki kontroli – **poz. nr 2.**

### **Pouczenie**

Na podstawie § 16 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych

w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano p.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Otyniu, drugi Wójtowi Gminy Otyń, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

**Kontrolujący:**

**p.o. Kierownika:**

.....

.....

**Teresa Ozimek**

Starszy Inspektor Wojewódzki

**Paweł Stańczyk**

.....

Otyń, dnia 13.05. 2013r.

**Krystyna Chabowska**

Inspektor Wojewódzki

Gorzów Wlkp., dnia 26 kwietnia 2013 r.